

Innst. S. nr. 148

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument nr. 8:41 (2002-2003)

Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen og André Kvakkestad om endringer i straffeprosessloven for å gi utvidet adgang til bruk av DNA-bevis i straffesaker

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen og André Kvakkestad har den 18. desember 2002 fremmet følgende forslag:

1. Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag til endring i lov og foreta endring i forskrift, slik at man får samme adgang til å ta DNA-prøver som for fingeravtrykk.
2. Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag til endringer i lov og foreta endringer i forskrift slik at politiet fullt ut kan sjekke de DNA-profiler de har innhentet opp mot sporregisteret eller identitetsregisteret.
3. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til regler om registrering av DNA-profiler, som gir politiet best mulighet til å utnytte DNA-registrene."

I begrunnelsen for forslagene vises det til at en DNA-test nylig førte til at en flere år gammel voldtekt ble oppklart. Forslagsstillerne spør om vi utnytter den mulighet moderne teknologi og DNA-testing gir til å oppklare kriminelle handlinger. DNA er ett av de sikreste bevismidler man kan presentere i retten i dag. Dette gjelder spesielt i voldtektssaker. Etter forslagsstillernes mening vil det være galt om vi ikke skal utnytte denne muligheten fullt ut.

Videre fremhever forslagsstillerne at DNA er vår tids fingeravtrykk. Det er liten prinsipiell forskjell på fingeravtrykk og DNA-bevis. Begge deler er spor som legges igjen på åstedet, som med stor sikkerhet knytter en mistenkt til stedet eller den kriminelle handlingen. Både i forhold til DNA-testing og fingeravtrykk er det nødvendig å få en mistenkt inn til politi for å undersøke om man har fingeravtrykk eller DNA som stemmer overens med de på åstedet. Det å hente ut en DNA-test vil ikke være stort mer inngripende enn det å avgi fingeravtrykk. DNA kan for eksempel hentes gjennom hår eller i munnhulen. Det er ikke vesentlig større inngrep enn å måtte legge fingeren på papir for å ta fingeravtrykk. Forslagsstillerne mener at det dermed synes lite naturlig å opprettholde et så bastant og prinsipielt skille mellom fingeravtrykk og DNA. Den saken som de senere dager har versert i media, viser at DNA og muligheten til å kjøre registrene mot hverandre kan være avgjørende for å oppklare saken.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunn Karin Gjøl, Anne Helen Rui og Knut Storberget, fra Høyre, lederen Trond Helleland, Carsten Dybevig og Linda Cathrine Hofstad, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og Harald Espelund, fra Kristelig Folkeparti, Einar Holstad og Finn Kristian Marthinsen og fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, viser til at forslagene i Dokument 8:41 (2002-2003) har vært forelagt Justisdepartementet til uttalelse, og departementets svar foreligger i brev til komiteen av 24. januar 2003, jf. vedlegg.

Etter komiteens oppfatning er bruk av DNA-test et viktig virkemiddel for å oppklare straffesaker. Særlig gjelder dette saker vedrørende ulike typer av legems-krenkelse.

Komiteen er kjent med at straffeprosessloven § 157 gir en vid adgang til å ta DNA-prøver i straffesaker. Prøve kan tas av den som med skjellig grunn mistenkes for en handling som etter loven kan medføre frihetsstraff, når dette antas å være av betydning for opplysningen av saken og ikke fremstår som et uforholdsmessig inngrep. Ved skriftlig samtykke fra den mistenkte, kan DNA-test gjennomføres uavhengig av om det foreligger skjellig grunn til mistanke. Etter komiteens oppfatning er adgangen til å ta DNA-test i straffesaker tilstrekkelig vid, jf. straffeprosessloven § 157.

Komiteen er videre kjent med at det er adgang til å registrere DNA-profiler. I identitetsregisteret kan man registrere profiler til personer som er straffedømt for ulike seksuallovbrudd, voldsforbrytelser og allmennfarlige forbrytelser, jf. straffeprosessloven § 160 a og påtaleinstruksens § 11 a-2. Komiteen er også kjent med at en arbeidsgruppe nedsatt av Riksadvokaten har foreslått å utvide adgangen til å registrere DNA-profiler, og imøteser Justisdepartementets snarlige vurdering av hvorvidt slik utvidelse bør gjennomføres. Komiteen vil avvente departementets vurdering, før det tas endelig stilling til hvorvidt adgangen til å registrere DNA-profiler bør utvides. Komiteen har imidlertid en positiv innstilling til en slik utvidelse.

Komiteen vil fremheve viktigheten av å registrere DNA-profiler i den grad loven tillater det. Et bredt utbygd register over DNA-profiler vil kunne bidra til at

flere lovbreakere straffedømmes. Komiteen ber Justisdepartementet påse at politiet følger opp med DNA-registrering i de saker hvor slike prøver skal eller bør tas.

Komiteen vurderer det som positivt at Justisdepartementet vil gjennomgå aktuelle regler i påtaleinstruksens med sikte på utvidet adgang til søk i DNA-registre, slik at en uavhengig av siktedes samtykke kan sjekke vedkommendes DNA-prøve opp mot alle DNA-prøver i sporregisteret (åstedsspor med ukjent gjerningsmann), og ikke bare det eller de DNA-spor i saken de siktede etterforskes i forhold til. Komiteen imøteser en tilbakemelding til Stortinget om Regjeringens konklusjon i denne forbindelse.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til det som står foran og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:41 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen og André Kvakkestad om endringer i straffeprosessloven for å gi utvidet adgang til bruk av DNA-bevis i straffesaker – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 27. februar 2003

Trond Helleland
leder

Einar Holstad
ordfører

Jan Arild Ellingsen
sekretær

Vedlegg

Brev fra Justisdepartementet v/statsråden til Stortingets justiskomité, datert 24. januar 2003

Dok. nr. 8:41 (2002-2003)

Jeg viser til brev fra justiskomiteen 14. januar 2003 hvor departementet er bedt om å uttale seg om forslagene i dok. nr. 8:41 (2002-2003) og dok. nr. 8:42 (2002-2003). Jeg vil i brevet her uttale meg om forslaget i dok. nr. 8:41 (2002-2003). Forslaget i dok. nr. 8:42 (2002-2003) er kommentert i et eget brev.

Adgangen til å ta DNA-prøve i en straffesak er vid: Prøve kan tas av den som med skjellig grunn mistenkes for en handling som etter loven medfører frihetsstraff når det antas å være av betydning for opplysningen av saken og ikke fremstår som et uforholdsmessig inngrep, jf. straffeprosessloven § 157. Hvis den det gjelder samtykker skriftlig, kan det innhentes biologisk materiale med sikte på å gjennomføre en DNA-analyse uten hensyn til om det foreligger skjellig grunn til mistanke. Justisdepartementet har ikke mottatt signaler som tyder på at adgangen til å ta DNA-prøve er for snever.

Det er også en forholdsvis vid adgang til å registrere DNA-profiler. I identitetsregisteret kan man registrere profiler til personer som er straffedømt for ulike seksuallovbrudd, voldsforbrytelser og allmennfarlige forbrytelser (straffeprosessloven § 160 a, jf. påtaleinstruksen § 11 a-2) .

Det er viktig at politiet følger opp med DNA-registrering av domfelte der prøven skal tas, noe departementet har fremholdt ovenfor Politidirektoratet. I sporregisteret kan man registrere profiler fra personer med ukjent identitet når profilen antas å ha tilknytning til en uoppløst straffesak (straffeprosessloven § 160 a, jf. påtaleinstruksen § 11 a-3) .

Jeg er kjent med at en arbeidsgruppe som riksadvokaten har satt ned for å vurdere etterforskningen i drapssaker med ukjent gjerningsmann, har foreslått å utvide adgangen til å registrere DNA-profiler. Arbeidsgruppens rapport har vært på høring i påtalemyndigheten. Jeg ønsker å avvente riksadvokatens vurdering av spørsmålet før jeg tar stilling til om adgangen til å registrere DNA-profiler bør utvides.

Det kan også være grunn til å se nærmere på reglene om *søk* i DNA-registeret. Særlig kan det synes som om påtaleinstruksen § 11 a-4 setter for snevre rammer for *søk* i sporregisteret for å undersøke om en person med kjent identitet som er mistenkt for en straffbar handling, også har begått andre straffbare handlinger. Justisdepartementet vil gjennomgå disse reglene nærmere og etter en høring foreta de nødvendige endringer i påtaleinstruksen.

